

Oppdal kommune

Att.: agu/graa

Berkåk, 30.08.21

Endret etter formannskapsvedtak 7.09.2021

REGIONAL PLAN FOR AREALBRUK 2021-2030 – HØRINGSUTTALELSE FRA OPPDAL KOMMUNE

Plankontoret for Oppdal, Rennebu, Rindal, Holtålen og Midtre Gauldal har fått i oppdrag å skrive høringsuttalelse for Oppdal kommune.

Følgende spørsmål er stilt i høringsbrevet:

- *Vil planen bli et nyttig verktøy for kommunene sin arealplanlegging og -forvaltning?*
Ja. Generelt sett er planen veldig nyttig. Men det er viktig at regional plan for arealbruk (heretter forkortet RPA)- som ikke er juridisk bindende - ikke gir en opplevelse av at RPA trumfer kommuneplanens arealdel. I lokal sammenheng er det kommunen som bestemmer via kommuneplanen, som er juridisk bindende.
- *Vil planen bli et nyttig verktøy for andre myndigheter for oppfølging mot kommunene, og ivaretar retningslinjene nasjonale krav, retningslinjer og forventinger til arealplanlegging og -forvaltning innenfor egen sektor?*
Dette spørsmålet er hovedsakelig rettet til sektormyndighetene, men det oppleves at forslaget oppsummerer både statlige føringer og retningslinjer godt, samtidig som det er oppdatert på hvilke utfordringer de trønderske kommunene møter i perioden fremover.
- *RPA gjelder hele Trøndelag. Arealutfordringene og mulighetene er ulike både mellom kommuner og internt i kommunene i Trøndelag. Ivaretar innholdet i planen og retningslinjene både hele Trøndelag og disse ulikhetene?*
Høringsutkastet har et godt innhold og gode forslag retningslinjer. Det er positivt at dette bare er retningslinjer og ikke bestemmelser, men ettersom det kan gi grunnlag for innsigelse har kommunen noen kommentarer. Ikke alle ulikhetene oppleves ivaretatt, og nedenfor er retningslinjene kommentert. I tillegg mener kommunen det hadde vært fint om inndelinga i Kysten, Aksen og Innlandet ble brukt videre i dokumentet, og ikke bare i innledninga.

R1: Det er viktig å bygge sterke lokale sentre, samtidig som man sørger for livskraft i bygdene. Det er mye spredt bebyggelse i Oppdal, med grender og store avstander. Det er viktig å ikke stoppe utviklingen av grendesamfunnene, ikke minst for å ivareta aktivt landbruk som næring. Det er positivt at livskraftige bygder er omtalt og at kommunen selv kan bestemme hva som er et senter, men i enkelte grender er det ikke tydelig senterstruktur. Ønsker at de mindre tettsteder og grendene blir inkludert i selve retningslinjen, og ikke bare i beskrivelsen.

Det er positivt å se at Oppdal er foreslått styrket som regionsenter.

R2 og R3: Parkering er vanskelig å planlegge i en hytte- og fritidskommune som Oppdal, da det må beregnes stor økning i helger, ferier og sesong.

R4: I beskrivelsen er det fokusert på E6 og E14. RV70 er en viktig ferdselsåre i vår kommune. Det er viktig at ikke utviklingen av europaveiene skal gå på bekostning av arbeidet med riksveiene. Det oppfordres til utvikling av jernbanen med dobbeltspor i hele Trøndelag, framfor større vegprosjekter. Samt at det er ønskelig å utvikle Trønderbanen som lokaltog på hele strekningen Oppdal-Grong.

R5 og R6: Bytte skal til bør. Det er positivt med fokus på fortetting av boligbebyggelse, samtidig som det er viktig å ha fokus på fast bosetting i grendene for å styrke landbruket som næring og bofellesskap. I forbindelse med kommuneplan-arbeidet har det vært diskutert om det er riktig å legge ut store LNFR-areal for spredt bolig-, fritid-, næringsbebyggelse. Det savnes differensierte retningslinjer på bruken av spredt arealkategori i de tre sonene som planen deler Trøndelag inn i: Kyst, Fjell og Aksent. Trøndelag er stor på småskala matproduksjon og annen småskala næring. Det savnes føringer på bedrifter i mellomstor skala. Naturbasert næringsutvikling er en av to hovedkapitler, men savner lenke opp mot LNFR.

R8: Dagligvarehandel er viktig i grendene og må kunne plasseres der det er hensiktsmessig ift. lokaltransport og turisme/fritidsinnbyggere. Foreslår at retningslinjen endres til bør.

R10: Næringsarealene i Oppdal er i hovedsak knyttet til eksisterende sentrum/tettsted. Det er en konkret oppgave i perioden å få sett på regulert areal til revefarmene og hva det arealet skal bli til i framtid. Etablering av større næringsareal i utmark (mineralutnyttning, masseuttak osv) må konsekvensvurderes i forhold til beitenæringens bruk av arealene (sau, storfe og tamrein) og naturmangfold.

R11: Bytte skal til bør. Det er viktig at dette ikke går på bekostning av områder utenfor sentra. Utviklingen må også skje utenfor de trønderske byene. Ordet «byvekst» i beskrivelsen er slik sett noe ekskluderende.

Kapittel 4.6 Få inn definisjon av dyrka jord (fulldyrka jord, overflatedyrka, innmarksbeite) under mål

R11 og R12: Disse retningslinjen støttes fullt ut, viktig presisering i forhold til jordvern, og en mal som Oppdal kommune har praktisert i de siste utbyggingssakene der fulldyrka jord er regulert til anna formål.

Samtidig er det viktig også å ha fokus på beitebruk og tilgjengelig beiteareal i utmark for sau, storfe og tamrein – kanskje spesielt i fjell- og kystkommunene. Beiteareal er viktig i klimasammenheng med høy karbonbinding og albedoeffekt.

I fjellandbruket er sætra en ressurs og en videreføring av driftsapparatet og beitebruken ut i utmark veldig viktig. Det arbeides aktivt fra Norsk Seterkultur for å få driftsformen inn på UNESCO sin verdensarvliste. Det savnes egne retningslinjer for å fortsatt ha fokus på at

sæterhus er driftsbygninger tilknyttet garden og ikke uten videre skal kunne fradeles til fritidsformål.

R15: Samtidig som kommunen utvikles som regionsenter og fritid-/reiselivskommune ser vi et stort behov for å ha økt fokus på infrastruktur i forhold til bofaste og tilreisende sin bruk av badeplasser, utendørs klatrefelt, større parkering i utfartsområder, turstier som eroderer osv. Toalett, parkering, sti-sikringstiltak er viktige elementer – og en diskusjon om ansvarsdeling mellom regionalt nivå, kommunalt nivå, grunneiere og utbyggere hadde vært interessant. Viktig at dette gjøres på en måte som ikke forringer landbruket i form av slitasje, gjennomgang via sæter- og gårdstun, beiter osv.

R16: Hovedoverskriften er Vannforvaltning og drikkevann, men det er mest fokus på drikkevann i retningslinjen. Bevaring av god vannkvalitet er viktig i andre sammenhenger også for overflatevann og grunnvann som ikke benyttes til drikkevann. Det henvises til vannforskriften i teksten under retningslinjen, men det burde vært en retningslinje i tillegg på akkurat dette – eller en henvisning til Regional plan for vannforvaltning.

I gjeldende kommuneplanens arealdel for Oppdal er det satt inn store sirkler som hensynssone drikkevann, som også går langt nedstrøms vanninntaket. Kommunen ønsker bistand fra regionalt nivå på å forbedre dette til neste kommuneplan-rullering.

R17/18: Endres fra skal til bør. Kommunen støtter forslag til retningslinje i R17, det er positivt at fokus på produktiv skog trekkes fram. Når det gjelder R18 viser arealregnskapet for kommunene at nettopp primærnæringene, som eiere av jordbruksareal, skog og utmark står for en plussverdi i karbonbinding i motsetning til andre næringer. Retningslinjen er formulert med «må». Det er viktig for oss at retningslinjen ikke gjør at flom- og skredutsatt jordbruksareal ikke kan driftes. Det er vanskelig å pålegge landbruket opptak av karbon i vekster og jordsmonn i arealplan utover det å unngå omdisponering av areal, og det er viktig at ikke bare landbruket må ta ansvaret for omdisponeringen, det må i større grad annen utbygging gjøre fra nå.

Redusert jordarbeiding, bruk av dekkvekster og forvaltning av utmarksbeiter er viktige tiltak for økt karbonfangst som også bør nevnes ettersom økt planting av skog er omtalt. Siden viktigheten av beiteområder ikke er konkret belyst i jordlova eller naturmangfoldloven, så bør det belyses i Regional plan for arealbruk.

En annen viktig utfordring innen jordbruk og utmarksforvaltning er gjerdehold. Den gamle «morkautgarden» som skilte innmark mot utmark rundt hele bygda har etterhvert mange hull da den ikke holdes vedlike og beitebrukerne sliter med at beitedyr kommer ned til fulldyrka jord og bebyggelse. Fokus på farlige gjerder, forbud mot elektrisk gjerder rundt hytter som sjelden er i bruk m.v. Gjerdehold er et viktig element for å ivareta beiteretten og beitebruken i utmark.

Gjennom et aktivt skogbruk med tilplanting av nye områder, tettere planting etter hogst, planteforedling m.m. er potensialet for økt karbonbinding betydelig. Her bør EU-kommisjonens anbefaling om redusert bruk av flatehogst og større andel plukkhogst nevnes.

Under kapittel 5 Naturbasert næringsutvikling er ikke friluftsliv, jakt og fiske nevnt. Det er

mange som driver med utleie og næringsvirksomhet knyttet til dette i Trøndelag, så det burde være med et eget delkapittel eller et avsnitt under 5.1 Jordbruk og skogbruk. En aktuell problemstilling er utleie av hytter til jakt og fiske, i veilederen «Garden som ressurs» er dette innenfor LNFR-begrepet så lenge utleiehytta kun blir brukt til utleie deler av året. Det kan derfor være vanskelig å definere om slike jakt- og fiskehytter er LNFR eller fritid- og turistformål. I mange kommuner er dette en viktig tilleggsnæring for gardbrukerne. Det er en fordel med en felles forståelse og måte å håndtere slike saker på. Antall utleiehytter bør vurderes opp mot hvordan det påvirker jaktbart terreng og antall dyr jegerne får på kvoten. Viktigheten av laksefiske i vassdragene i Trøndelag bør omtales i sammenheng med naturbasert næringsutvikling, og det burde vært gjort noen tanker knyttet til tilrettelegging langs vassdragene

R19: Involvering av reindrifta tidlig i prosessen gjøres allerede i dag og er viktig for å sikre næringas interesser. Viktig at næringa også ser verdien av denne kontakten så tidlig som mulig i prosessen.

Et ønske om en helhetlig konsekvensutredning for reindrifta med tanke på samlet effekt av tapte tilgjengelige områder er naturlig, men samtidig en svært krevende øvelse. For å gjøre gode vurderinger må både dagens drift, lovlige beiteområder, framtidige klimautfordringer og eksisterende inngrep legges til grunn. I tillegg ligger beiteområdene i mange kommuner, mens den enkelte kommune kun har råderett innenfor sine egne kommunegrenser. Det er viktig at konsekvensene samlet sett blir utredet som en felles utredning for alle berørte kommuner innenfor et beiteområde, og at alle kommunene forplikter seg til å ta hensyn til denne utredningen ved utarbeidelse av egne kommuneplaners arealdeler.

R20: Det er viktig å begrense utbygging innenfor minimumsbeiter og særverdiområder. Eksisterende infrastruktur i utmarka bør brukes framfor å etablere nye ferdselsårer i sårbare områder.

R21: Kravet til reguleringsplan for områder avsatt til råstoffutvinning i kommuneplan bør kunne fravikes dersom det er u hensiktsmessig. Dette gjelder dersom avklaringene i kommuneplanen er tilstrekkelige og om øvrige forhold blir ivaretatt i driftskonsesjon og driftsplan etter mineralloven, eller dersom det angår et eldre uttaksområder hvor det ikke er eksisterende reguleringsplan og det heller ikke er planer om utvidelse. Det er sjeldent at reguleringsplan ikke er nødvendig, men kommunene må kunne gjøre denne vurderingen.

R23: Endres fra skal til bør. Dette er en retningslinje som er ivaretatt i dagens kommuneplan for Oppdal og som støttes videreført.

R24: Det er utfordrende med vernede/sårbare områder og samtidig inviteres folk til besøk. God besøksforvaltning er der grunneiere, utmarkslag, beitelag, reindrift og forvalter av naturmangfold/verneområde setter seg sammen og finner gode løsninger tilpasset hvert område og behov.

R25: Er det gjort noen tanker om strandsoneforvaltning langs regulerte vann?

R27: Minner om at innlandskommunen Oppdal jobber med landbasert oppdrettsanlegg, noe retningslinjen/kapittelet bør inkludere.

- *Det er knyttet både krav, retningslinjer og forventninger fra nasjonale og regionale myndigheter til kommunene sin arealplanlegging og -forvaltning. Vil retningslinjene i RPA bidra til å gi kommunene forutsigbarhet og lokalt handlingsrom?*

Det er vist til at RPA skal legges til grunn for «behandling av arealplaner, byggesaker og andre arealrelaterte beslutninger.» RPA er hovedsakelig nyttig i arbeidet med kommuneplanens arealdel (KPA), som igjen gir føringer for reguleringsplaner og byggesak. Selv om planen omhandler arealbruk, så savner vi noe om bruken av arealstrategi i kommuneplanens samfunnsdel.

- *Opplever dere retningslinjene som relevante og forståelige?*

Stort sett ja. Enkelte retningslinjer gir ikke tydelige føringer for hvordan man skal løse dem (R24) eller hvem som skal ta kostnaden (R15) eller om man mener arealdelen eller samfunnsdelen når man skriver «kommuneplanen» (R17). Mye av innholdet er ivaretatt av lovverket, og kan oppleves overflødig (R14), men det er likevel svært positivt å få på plass et oppsummerende dokument for arbeidet med arealbruk i kommunene.

Noe av teksten passer ikke alle kommuner. For eksempel er Oppdal en distriktskommune, men også en kommune i vekst. Da blir det vanskelig å tolke setningen om at «(i) distriktskommunene kan det være fornuftig å tillate større fleksibilitet og åpne opp for andre arealpolitiske prioriteringer enn i vekstkommunene.». For Oppdal er det viktig å ha denne fleksibiliteten.

- *Hvilke satsinger med tiltak og aktiviteter mener dere bør inn i handlingsprogrammet for at vi sammen kan nå mål i planen?*

- *Synspunkt på forslagene til tiltak i handlingsprogrammet*
Ser greit ut, men er jo litt tynt på de fleste punktene per nå.

- *Har dere erfaringer/tiltak som kan være nyttig for andre kommuner i Trøndelag?*
Vi har hatt flere store prosjekter, hvor noen allerede er nevnt i høringsuttalelsen:

- Universitetsavtalen med NTNU
- Klimatilpasningsarbeid/klimabudsjett
- Grønn fjellhageby/Kompetanseløft bærekraftig fritid
- Bærekraftig mobilitet

- *Hva har dere av behov for tiltak i din kommune?*

- R4 – Utvikle Trønderbanen som lokaltog på hele strekningen Oppdal-Trondheim.
 - Mobilitetsløsning mellom togstasjon og boliger/fritidsboliger og heisanlegg
 - Arbeide for to-spors Dovrebane
- R5 – Utarbeide differensierte retningslinjer på bruk av spredt LNFR-kategori i sone kyst, fjell og Aksen.
 - Sterkere fokus på grenda som bofellesskap og ivaretaking av landbruksnæringen.
- R12 – Utarbeide gode eksempler på Matjordplaner.

- Setring er en driftsform som er under sterkt press, og det jobbes av Norsk seterkultur aktivt for å få driftsformen inn på UNESCOs verdensarvliste. Oppdal kommune ber derfor om et større fokus på setring som tiltak – både kulturmiljøet og driftsformen.

- R15 – se på samhandlingsarenaer for å utvikle gode løsninger for infrastruktur i utfartsområder.
- R16- pilotprosjekt med Mattilsyn, regional vannforvaltning, kommune m.fl. for å utvikle gode kartløsninger for hensynssone drikkevann.
- R17 – De regionale skogpårdriverne(LENSA-prosjektet) bør fortsette – med hovedfokus på ungskogpleie og mer skogplanting.